

Kan het verleden helpen?

Symposium over erfgoed en sociaal werk
lezingen – workshops – panelgesprek

Kan het verleden helpen?

Symposium over erfgoed en sociaal werk
lezingen – workshops – panelgesprek

Kan het verleden helpen?

Symposium over erfgoed en sociaal werk
lezingen – workshops – panelgesprek

ni 2024, Utrecht 13.00-17.30 uur

do 13 juni 2024, Utrecht 13.00-17.30 uur

do 13 juni 2024, Utrecht 13.00-17.30 uur

Kan het verleden helpen?

Symposium over erfgoed en sociaal werk
lezingen – workshops – panelgesprek

Kan het verleden helpen?

Symposium over erfgoed en sociaal werk
lezingen – workshops – panelgesprek

Kan het verleden helpen?

Symposium over erfgoed en sociaal werk
lezingen – workshops – panelgesprek

CANON
sociaal werk nederland

Faro Uitvoeringsagenda

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Sociale Vraagstukken®

BPSW
beroepsvereniging
van professionals
in sociaal werk

Programma

13.30 – 14.30

Plenaire opening

- Jos van der Lans – Canon sociaal werk
- Jeroen Overweel – RCE / Faro-tem
- Celien Stevens – Zorgzaam erfgoed Vlaanderen

14.45 – 15.45

4 WORKSHOPS

16.00 – 16.45

Slotpanel

Frans Soeterbroek, Jan Willem Bruins (BPSW),
Machteld Linsen (RCE/Faro), Paul van Trigt (RUL)

Workshops

#1 **BUURTWERK & GEMEENSCHAPSVORMING**

#2 **STORYTELLING & ORAL HISTORY**

#3 **OUDE INSTELLINGSTERREINEN, HISTORISCHE GEBOUWEN & MODERNE ZORGPRAKTIJKEN**

#4 **OBJECTEN, VOORWERPEN & HERINNERINGEN**

Het verhaal van dit symposium

Sinds 2007

Geschiedenis doet er toe!

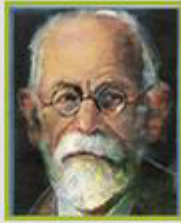
SOCIAAL WERK ALGEMEEN

GGZ

OPVANG

INTERNATIONALE DENKERS

HISTORY OF SOCIAL WORK

VLAAMSE CANONS

RECLASSERING

VERSLAVINGSZORG

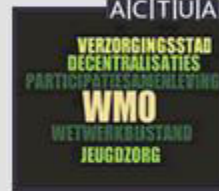

AUTISME

Actueel

Nog een beperkt aantal plaatsen beschikbaar voor symposium op 13 juni over erfgoed en sociaal werk

MAATSCHAPPELIJK WERK

ZORG VOOR DE JEUGD

PALLIATIEVE ZORG

BEROEPSVERENIGINGEN

VROUWENOPVANG

VOLKSHUISVESTING

SAMENLEVINGSOPBOUW

BIOGRAFISCH PORTAAL SOCIAAL WERK

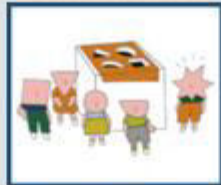
BESCHERMD WONEN

CLIENTENBEWEGING GGZ

GEHANDICAPTENZORG (vb)

SPECIAAL ONDERWIJS

CASUSSPEL SOCIAAL WERK

CANON SOCIAAL WERK ALGEMEEN

1112

1833

1887

1867

2015

CANON ZORG VOOR DE JEUGD

1874

1896

1950

1994

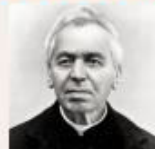

2004

ZES VLAAMSE CANONS

1851

1894

1974

1979

1997

CANON GEHANDICAPTENZORG (VB)

1891

1952

1975

1988

2016

CANON SAMENLEVINGSOPBOUW (VB)

1892

1947

1975

2005

2013

BIOGRAFISCH PORTAAL SOCIAAL WERK

Jo Boer

Jaap de Bruin

Marie Kamphuis

Bertje Jens

Geert van der Laan

BIOGRAFISCH PORTAAL SOCIAAL WERK

Hilda Verwey-Jonker

Gerard van de Ven

Carel Muller

Fred Spijkers

Margot Scholte

INTERNATIONALE DENKERS

Octavia Hill

Mary Ellen Richmond

Saul Alinsky

Paolo Freire

John L. McKnight

SOCIAAL WERKER VAN HET JAAR

2012
Evelien Verschure

2015
Nora el Abdouni

2018
Sjef van der Klein

2020
Marcel van Eck

2021
Nanneke Jager

HUISVESTERS VAN HET VOLK

Helene Mercier

Hendrik Lodewijk Drucker

Doeke Meintema

Lotte Stam-Beese

Jan de Jong

CANON

Kent u Johanna ter Meulen, Daniel Mulock Houwer, Gerard van de Ven of Gradus Hendriks? Zij, en met hen vele anderen, schreven geschiedenis in het sociaal werk. Maar wat deden ze eigenlijk? Wat bewoog hen? Je verdiepen in het gedachtegoed en de praktijk van die erflaters is schatgraven. Je krijgt er energie van, neem het inspiratie. Het is soms ook confronterend, want we zijn niet de eersten die teleurstellingen moeten incasseren. En soms is het zelfs bizar om te zien hoe de tijdgeest korte metten maakt met mooi werk. Wat dan later weer als spiksplinternieuw wordt ontdekt.

Voor dat schatgraven is www.canonsociaalwerk.eu ontwikkeld, een snelgroeiende digitale speeltuin waar je over de erflaters, denkers en doeners struikelt. Ga er kijken, en voor je het beseft, doe je aan de hand van je muis fascinerende ontdekkingen.

25 CANONS
750 VENSTERS
150 BIOGRAFIËN
2.000 PDF'S
5.000 AFBEELDINGEN
250.000 BEZOEKEN

CANON SOCIAAL WERK ALGEMEEN ■
RECLASSERING ■ MAATSCHAPPELIJK WERK ■
BEROEPSVERENIGINGEN ■ VROUWENOPVANG ■
CLIENTENBEWEGING GGZ ■ GEESTELIJKE
GEZONDHEIDSZORG ■ VERSLAVINGSZORG ■
ZORG VOOR DE JEUGD ■ VOLKSHUISVESTING ■
GEHANDICAPTENZORG (VB) ■ AUTISME ■ SPECIAAL
■ PASSEND ONDERWIJS ■ SAMENLEVINGOPBOUW
■ MAATSCHAPPELIJKE OPVANG ■ ACTUA ■ CANON
BESCHERMD & BEGELEID WONEN

VLAANDEREN:
CANON SOCIAAL WERK ALGEMEEN
■ JEUGDZORG ■ MIGRANTEN
■ SOCIAAL CULTUREEL WERK ■
MAATSCHAPPELIJK WERK ■ GGZ

CANON SOCIAAL WERK KDEPO DCAST

Sinds maart 2023 kent de Canon een eigen podcast-serie. In deze serie brengen we gebeurtenissen uit de geschiedenis van het brede sociaal werk tot leven. We zoeken mensen op die historisch relevante verhalen kunnen vertellen, blikken terug op gebeurtenissen en geven aan hoe belangrijk die waren voor het heden.

Sociaal werk kent een lange geschiedenis. Oplossingen voor vraagstukken zijn tegenwoordig anders dan vroeger, maar soms zijn de verschillen tussen vroeger en nu kleiner dan je zou denken. Bovendien is er zelden sprake van één juiste oplossing. Voor beroepsopleidingen hebben studenten van de Hogeschool Utrecht een spelvorm bedacht. Door het spelen van het Canon Casusspel raak je over oude en nieuwe oplossingen in gesprek en leer je meer over de ontwikkeling van het sociaal werk.

DRAAG BIJ

De Canon sociaal werk bestaat 15 jaar en is inmiddels onmisbaar geworden voor iedereen die meer wil weten over de geschiedenis. Het onderhouden en verder ontwikkelen van deze website kost wel geld, dat we via projecten en Canon-boeken bijeen sprokelen. Daarom vragen we sympathisanten ons financieel te steunen. Het hoeft niet veel te zijn, alle beetjes helpen, want mede door donaties kan het platform zijn werk blijven doen, de Canons up-to-date houden en nieuwe projecten ontwikkelen.

wikipendium

Het platform canonsociaalwerk.eu noemt zich een wikipendium, een combinatie van wikipedia en compendium. Het is een historische kennisbank die van onderop, door gebruikers en deskundigen, is opgebouwd. Iedereen kan bijdragen met voorstellen, teksten, podcasts en boekbesprekingen. Dat gaat niet alleen om de inhoud van Canons, maar ook om de details, de links, de literatuurverwijzingen, de afbeeldingen, de foutmeldingen, alles. Alleen als collectief project kan de kwaliteit van de Canon op niveau blijven. De redactie is daarvoor altijd op zoek naar nieuwe medewerkers en nodigt daarom iedereen uit om alles, zelfs het ogenschijnlijk onbenulligste detail te melden. Daar wordt de website alleen maar beter van.

info@canonsociaalwerk.eu

HISTORY OF SOCIAL WORK

Following the successful and satisfying work on the Dutch and Flemish website on social work history and the numerous enthusiastic reactions, it was logical to expand that work and 'go international'. On this website, we will develop a time line of international social work, providing brief information on the most significant persons or activities on that time line. Each description will also provide links to further information as well as digital copies of key publications.

CANON boeken

Sinds 2012 zijn er negen CANON-boeken uitgegeven die met elkaar een totaal oplage hebben gehaald van 95.000 exemplaren. De boeken zijn een verwerking van een digitale Canon waarbij de vensters voor de papieren editie geredigeerd en ingekort zijn en de boeken van een aparte inleiding zijn voorzien.

2012 CANON maatschappelijke opvang
2013 CANON zorg voor de jeugd
2014 CANON gehandicaptenzorg
2016 CANON volkshuisvesting
2016 CANON verslavingszorg
2017 CANON palliatieve zorg
2020 CANON speciaal onderwijs almere
2021 CANON samenlevingsopbouw
2022 CANON beroepsverenigingen

CANON

Kent u Johanna ter Meulen, Daniël Mulock Houwer, Gerard van de Ven of Gradus Hendriks? Zij, en met hen vele anderen, schreven geschiedenis in het sociaal werk. Maar wat deden ze eigenlijk? Wat bewoog hen? Je verdiepen in het gedachtegoed en de praktijk van die erflaters is schatgraven. Je krijgt er energie van, noem het inspiratie. Het is soms ook confronterend, want we zijn niet de eersten die teleurstellingen moeten incasseren. En soms is het zelfs bizar om te zien hoe de tijdgeest korte metten maakt met mooi werk. Wat dan later weer als spiksplinternieuw wordt ontdekt.

Voor dat schatgraven is www.canonsociaalwerk.eu ontwikkeld, een snelgroeiende digitale speeltuin waar je over de erflaters, denkers en doeners struikelt. Ga er kijken, en voor je het beseft, doe je aan de hand van je muis fascinerende ontdekkingen.

25 CANONS
750 VENSTERS
150 BIOGRAFIËN
2.000 PDF'S
5.000 AFBEELDINGEN
250.000 BEZOEKEN

CANON SOCIAAL WERK ALGEMEEN ■
RECLASSERING ■ MAATSCHAPPELIJK WERK ■
BEROEPSVERENIGINGEN ■ VROUWENOPVANG
■ CLIËNTENBEWEGING GGZ ■ GEESTELIJKE
GEZONDHEIDSZORG ■ VERSLAVINGSZORG ■
ZORG VOOR DE JEUGD ■ VOLKSHUISVESTING ■
GEHANDICAPTENZORG (VB) ■ AUTISME ■ SPECIAAL
& PASSEND ONDERWIJS ■ SAMENLEVINGSOPBOUW
■ MAATSCHAPPELIJKE OPVANG ■ ACTUA ■ CANON
BESCHERMD & BEGELEID WONEN

VLAANDEREN:
CANON SOCIAAL WERK ALGEMEEN
■ JEUGDZORG ■ MIGRANTEN
■ SOCIAAL CULTUREEL WERK ■
MAATSCHAPPELIJK WERK ■

CANON SOCIAAL WERK KDEPO DCAST

Sinds maart 2023 kent de Canon een eigen podcast-serie. In deze serie brengen we gebeurtenissen uit de geschiedenis van het brede sociaal werk tot leven. We zoeken mensen op die historisch relevante verhalen kunnen vertellen, bliken terug op gebeurtenissen en geven aan hoe belangrijk die waren voor het heden.

Sociaal werk kent een lange geschiedenis. Oplossingen voor vraagstukken zijn tegenwoordig anders dan vroeger, maar soms zijn de verschillen tussen vroeger en nu kleiner dan je zou denken. Bovendien is er zelden sprake van één juiste oplossing. Voor beroepsopleidingen hebben studenten van de Hogeschool Utrecht een spelvorm bedacht. Door het spelen van het Canon Casusspel raak je over oude en nieuwe oplossingen in gesprek en leer je meer over de ontwikkeling van het sociaal werk.

DRAAG BIJ

De Canon sociaal werk bestaat 15 jaar en is inmiddels onmisbaar geworden voor iedereen die meer wil weten over de geschiedenis. Het onderhouden en verder ontwikkelen van deze website kost wel geld, dat we via projecten en Canon-boeken bijeen sprokelen. Daarom vragen we sympathisanten ons financieel te steunen. Het hoeft niet veel te zijn, alle beetjes helpen, want mede door donaties kan het platform zijn werk blijven doen, de Canons up-to-date houden en nieuwe projecten ontwikkelen.

wikipendium

Het platform canonsociaalwerk.eu noemt zich een wikipendium, een combinatie van wikipedia en compendium. Het is een historische kennisbank die van onderop, door gebruikers en deskundigen, is opgebouwd. Iedereen kan bijdragen met voorstellen, teksten, podcasts en boekbesprekingen. Dat gaat niet alleen om de inhoud van Canons, maar ook om de details, de links, de literatuurverwijzingen, de afbeeldingen, de foutmeldingen, alles. Alleen als collectief project kan de kwaliteit van de Canon op niveau blijven. De redactie is daarvoor altijd op zoek naar nieuwe medewerkers en nodigt daarom iedereen uit om alles, zelfs het ogenschijnlijk onbenulligste detail te melden. Daar wordt de website alleen maar beter van.

info@canonsociaalwerk.eu

HISTORY OF SOCIAL WORK

Following the succesfull and satisfying work on the Dutch and Flemish website on social work history and the numerous enthusiastic reactions, it was logical to expand that work and 'go international'. On this website, we will develop a time line of international social work, providing brief information on the most significant persons or activities on that time line. Each description will also provide links to further information as well as digital copies of key publications.

CANON boeken

Sinds 2012 zijn er negen CANON-boeken uitgegeven die met elkaar een totaal oplage hebben gehaald van 95.000 exemplaren. De boeken zijn een verwerking van een digitale Canon waarbij de vensters voor de papieren editie geredigeerd en ingekort zijn en de boeken van een aparte inleiding zijn voorzien.

2012 CANON maatschappelijke opvang
2013 CANON zorg voor de jeugd
2014 CANON gehandicaptenzorg
2016 CANON volkshuisvesting
2016 CANON verslavingszorg
2017 CANON palliatieve zorg
2020 CANON speciaal onderwijs almere
2021 CANON samenlevingsopbouw
2022 CANON beroepsverenigingen

25 CANONS
750 VENSTERS
150 BIOGRAFIËN
2.000 PDF'S
5.000 AFBEELDINGEN
250.000 BEZOEKEN

CANON SOCIAAL WERK ALGEMEEN ■
RECLASSERING ■ MAATSCHAPPELIJK WERK ■
BEROEPSVERENIGINGEN ■ VROUWENOPVANG
■ CLIENTENBEWEGING GGZ ■ GEESTELIJKE
GEZONDHEIDSZORG ■ VERSLAVINGSZORG ■
ZORG VOOR DE JEUGD ■ VOLKSHUISVESTING ■
GEHANDICAPTENZORG (VB) ■ AUTISME ■ SPECIAAL
& PASSEND ONDERWIJS ■ SAMENLEVINGSOPBOUW
■ MAATSCHAPPELIJKE OPVANG ■ ACTUA ■ CANON
BESCHERMD & BEGELEID WONEN

VLAANDEREN:
CANON SOCIAAL WERK ALGEMEEN
■ JEUGDZORG ■ MIGRANTEN
■ SOCIAAL CULTUREEL WERK ■
MAATSCHAPPELIJK WERK ■ GGZ

CANON boeken

Sinds 2012 zijn er negen CANON-boeken uitgegeven die met elkaar een totaal oplage hebben gehaald van 95.000 exemplaren. De boeken zijn een verwerking van een digitale Canon waarbij de vensters voor de papieren editie geredigeerd en ingekort zijn en de boeken van een aparte inleiding zijn voorzien.

2012 CANON maatschappelijke opvang
2013 CANON zorg voor de jeugd
2014 CANON gehandicaptenzorg
2016 CANON volkshuisvesting
2016 CANON verslavingszorg
2017 CANON palliatieve zorg
2020 CANON speciaal onderwijs almere
2021 CANON samenlevingopbouw
2022 CANON beroepsverenigingen

Niet alleen consumeren, ook produceren!

Universiteit
Leiden

Platform Lectoren Sociaal Werk

Naar een Historisch Centrum¹ Sociaal Werk | Zorg & Welzijn

Notitie #2.8 – februari 2024 – stuurgroep Jos van der Lans (Canon sociaal werk), Jan Willem Bruins (BPSW) en Marcel Ham (Sociale vraagstukken / Movisie)

Comité van Aanbeveling: **Hans Boutellier** (bijzonder hoogleraar Polarisation en maatschappelijke veerkracht, Faculteit Sociale Wetenschappen VU); **Jet Bussemaker** (voorzitter van de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving | hoogleraar Beleid, wetenschap en maatschappelijke impact, in het bijzonder in de zorg, UL); **Jan Willem Duyvendak** (faculteitshoogleraar van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen UvA); **Hans van Ewijk** (emeritus hoogleraar sociaal werk, Universiteit van Humanistiek); **Dorien Graas** (lector jeugd, Hogeschool Windesheim); **Femke Kaulingfreks** (hoogleraar Wibautleerstoel UvA, lector jeugd en samenleving HvA) **Suzan Ketner** (lector Jeugd, Educatie en Samenleving, Hanzehogeschool Groningen); **Monique Kremer** (bijzonder hoogle raar Actief Burgerschap UvA | Voorzitter Adviesraad Migratie), **Susan Legene** (decaan van de faculteit geesteswetenschappen van de VU en hoogleraar politieke geschiedenis); **Maja Ročak** en **Mariël van Pelt** (lectoren sociale veerkracht, Fontys Hogeschool); **Leonie Le Sage** (lector professionele identiteit, Hogeschool Rotterdam); **Paul Schnabel** (voormalig directeur SCP en emeritus hoogle raar Burgerschap en Humanisering van de Publieke Sector aan Hogeschool Utrecht); **Frans Spierings** (lector Opgroeien in de stad, Hogeschool Rotterdam); **Marcel Ham** (hoogleraar Grondslagen van het sociaal

Faro Uitvoeringsagenda

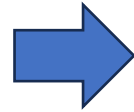
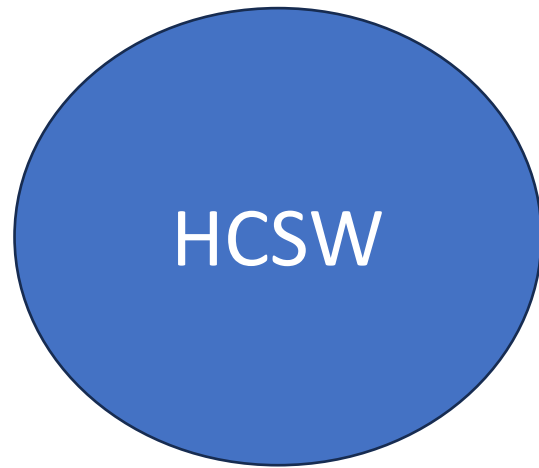
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

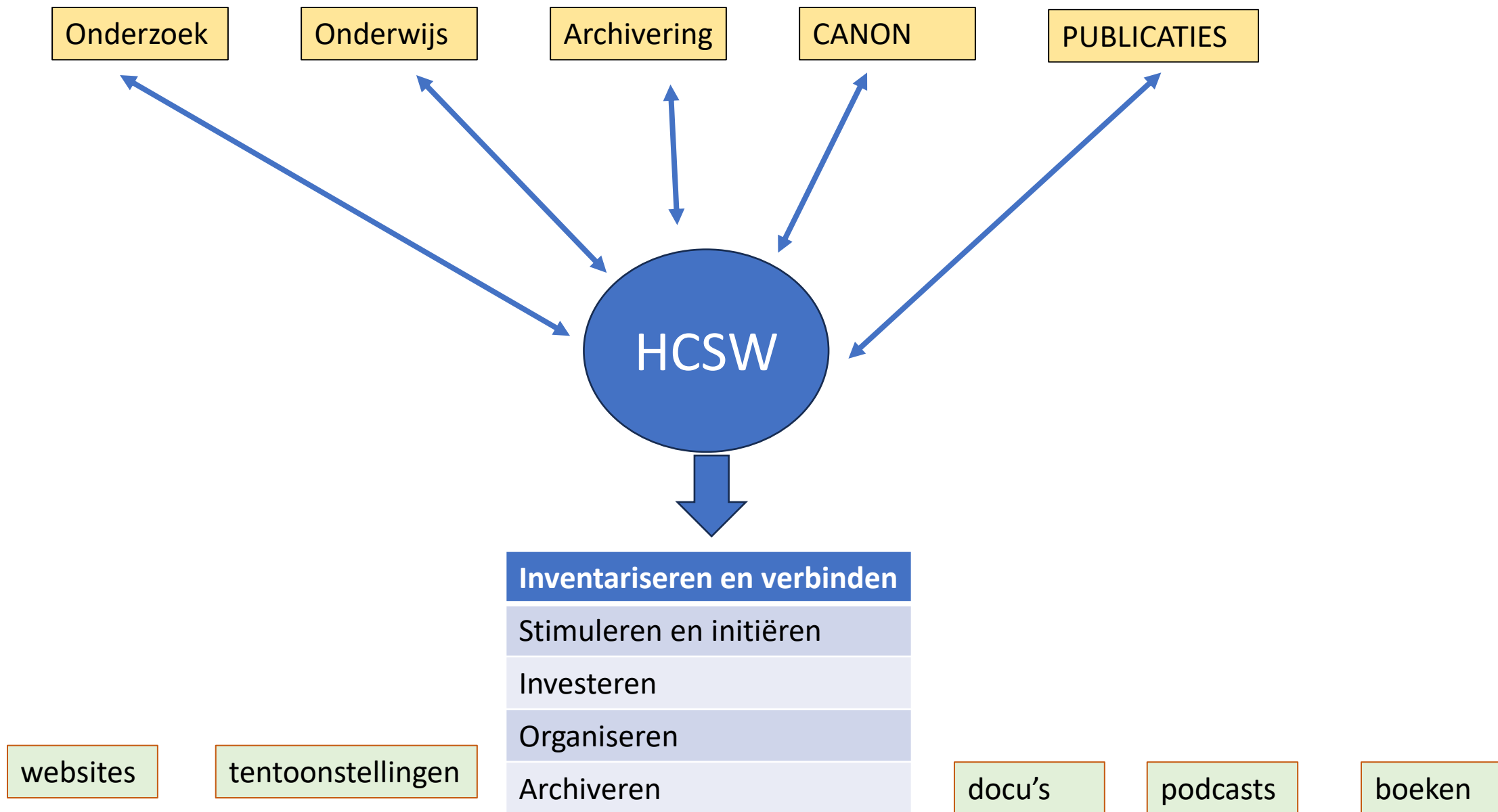
Sociale Vraagstukken

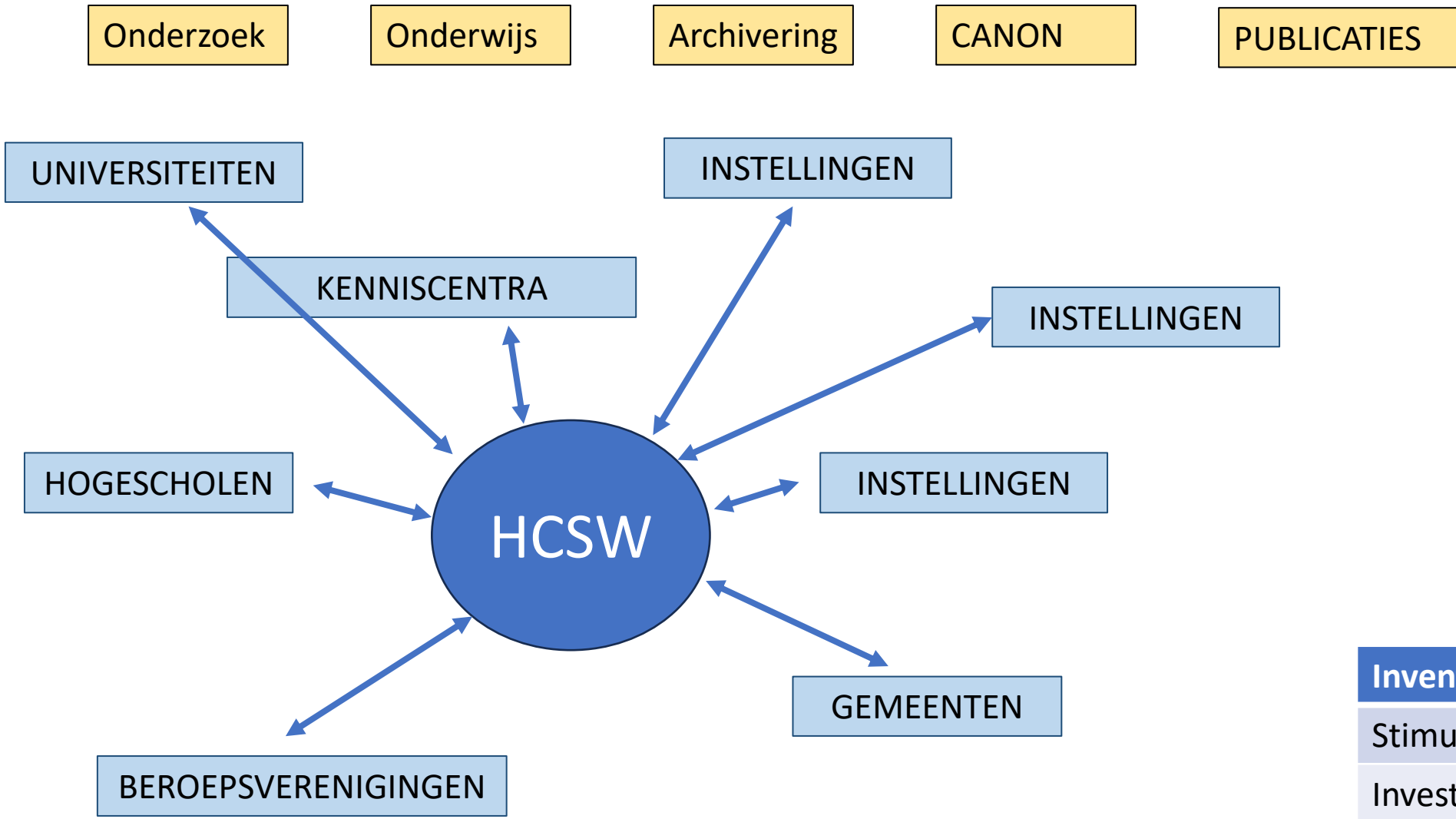

Historisch Centrum Sociaal Werk (HCSW)

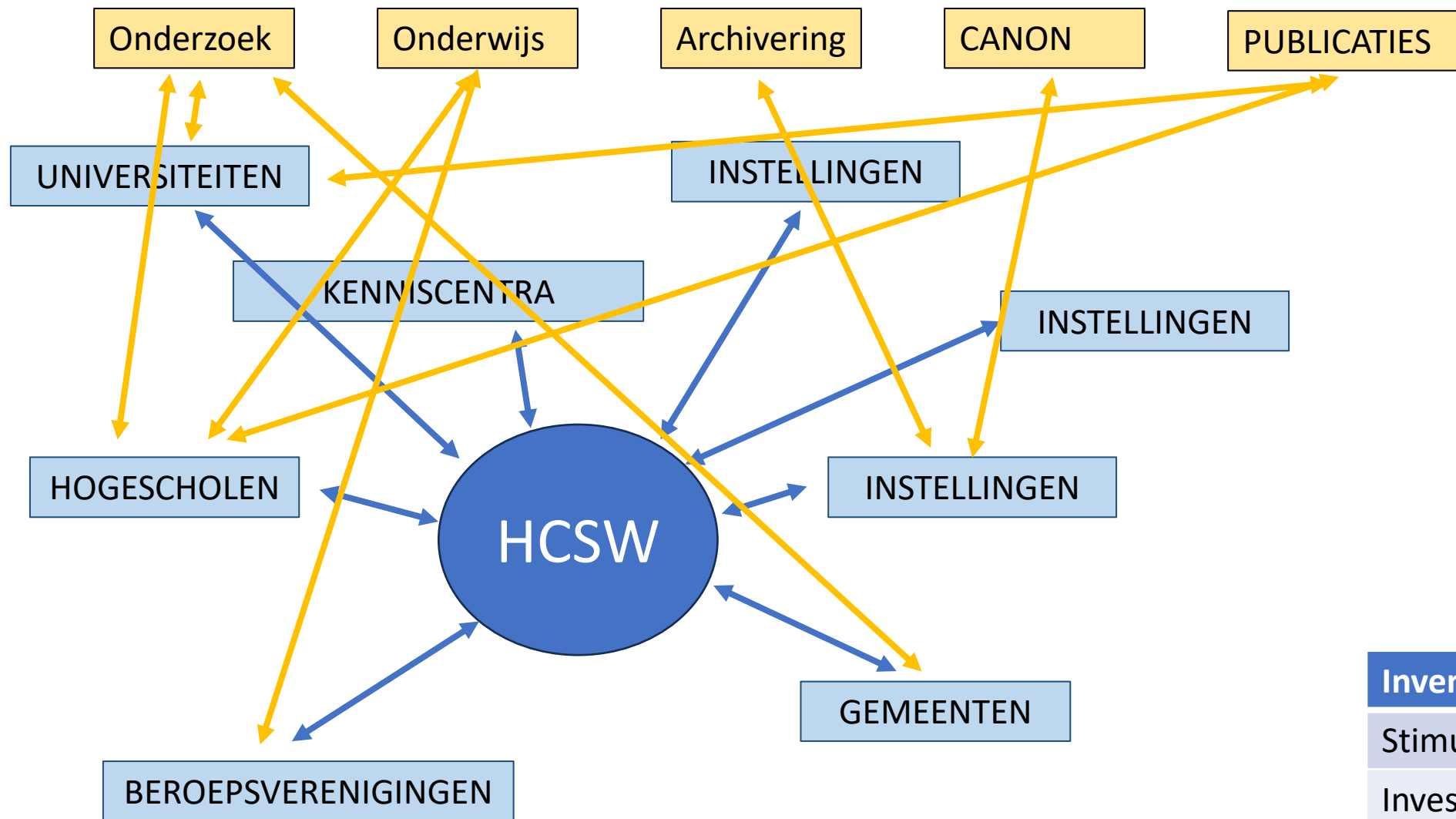

Inventariseren en verbinden
Stimuleren en initiëren
Investeren
Organiseren
Archiveren

Inventariseren en verbinden
Stimuleren en initiëren
Investeren
Organiseren
Archiveren

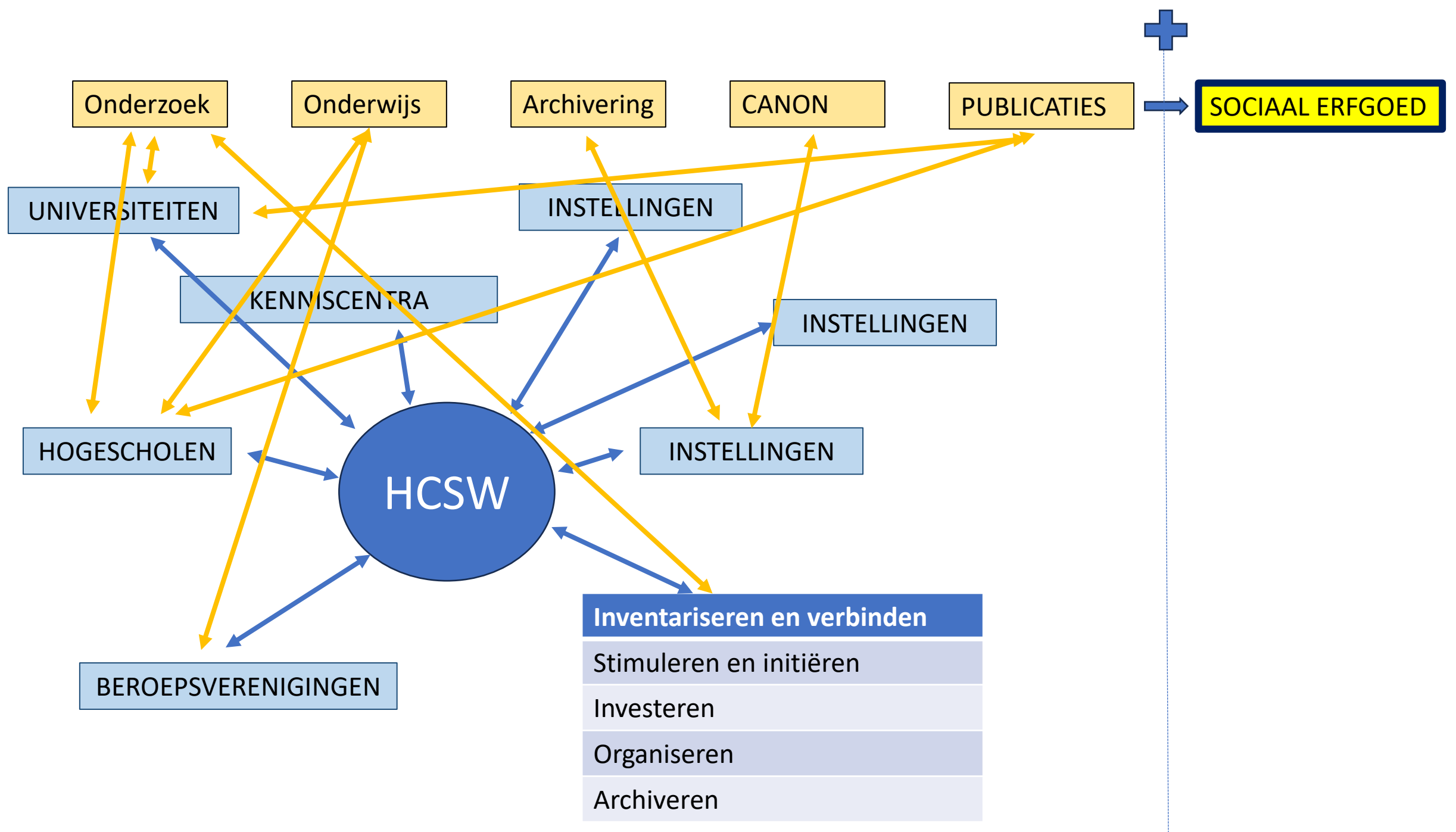
Inventariseren en verbinden

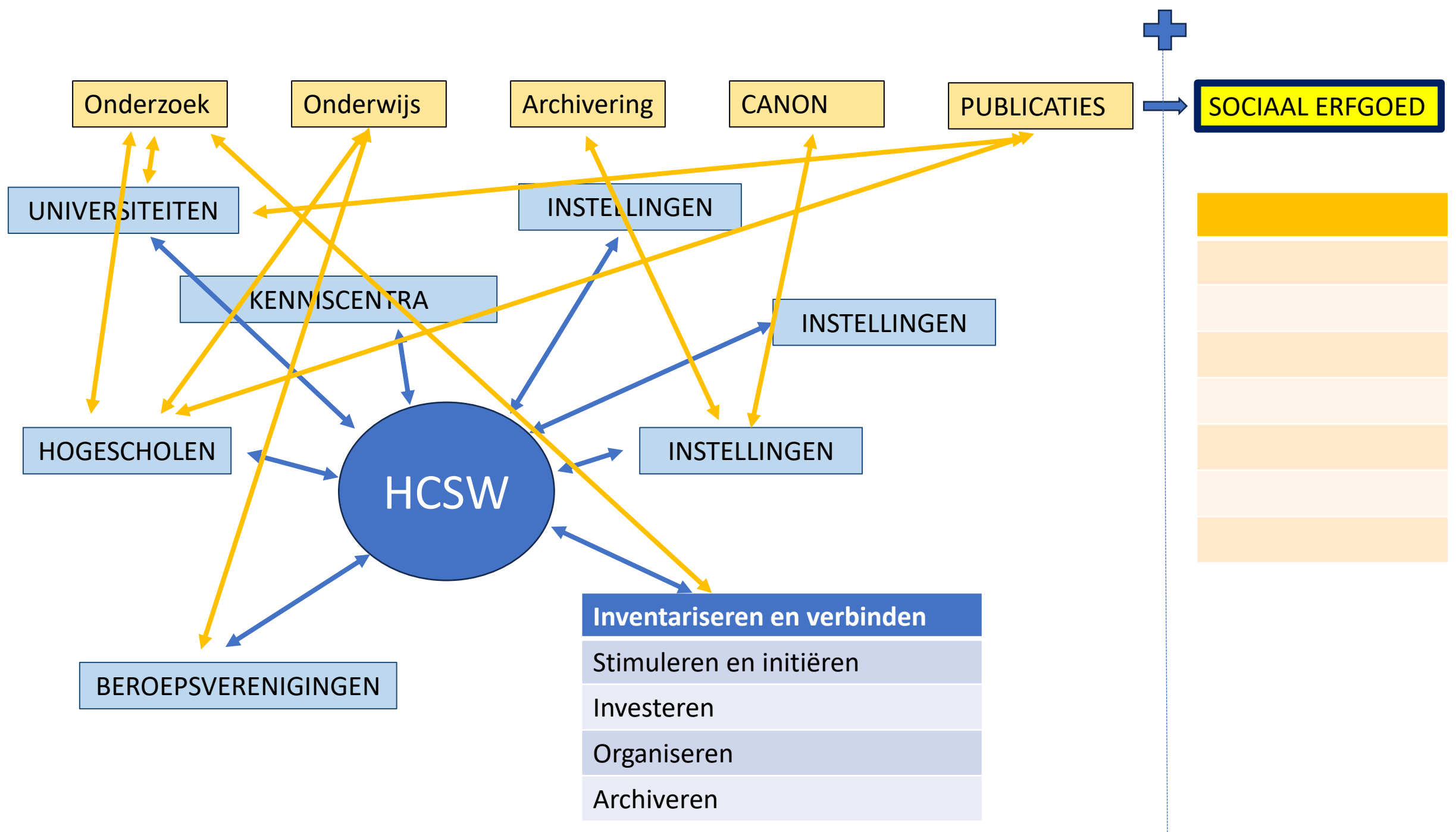
Stimuleren en initiëren

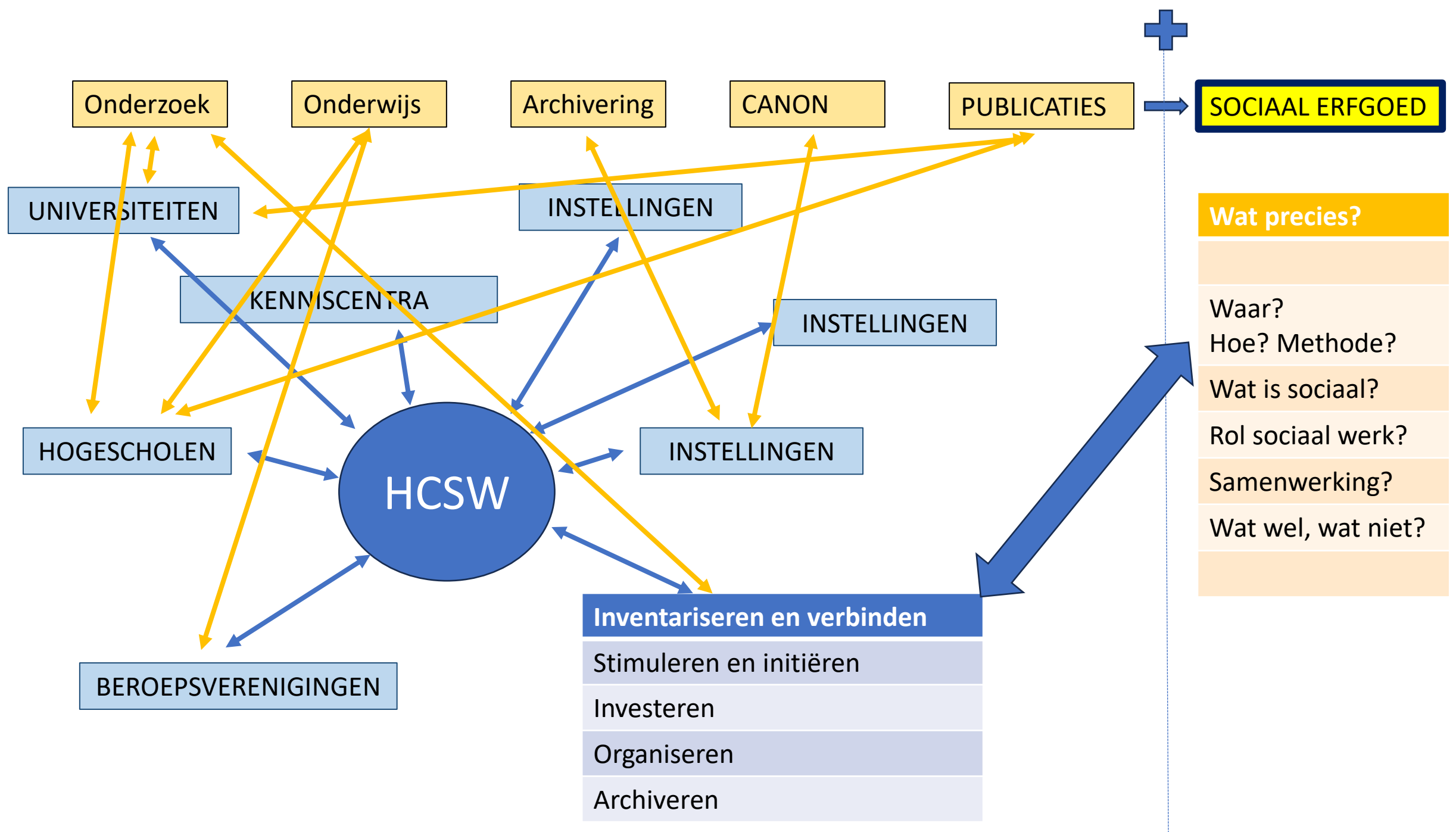
Investeren

Organiseren

Archiveren

Het Beroepshuis van de sociaal werker per werkveld

Wat is sociaal werk?

Branche	Aantal werknemers in cliëntgebonden functies
GGZ	23.000
Gehandicaptenzorg	47.000
Huisartsenzorg	21.000
Jeugdzorg	21.000
Kinderopvang	32.300
VVT	193.600
Sociaal werk	17.700
Woningbouwcorporaties	1.800
Gemeente	19.000
Totaal	349.900

Waar gaat het om in het sociaal werk?

- Welbevinden (individueel en/of collectief)
- Zorgzaamheid (helpen bij problemen, beperkingen, afhankelijkheid)
- Gezamenlijkheid - Verbinden tussen mensen
- Solidariteit (onderlinge behulpzaamheid)
- Emancipatie, verheffing, vooruit komen in het leven.

Hoe kan erfgoed hierbij helpen? Wanneer?
Middel of doel?

Workshops

#1 **BUURTWERK & GEMEENSCHAPSVORMING**

#2 **STORYTELLING & ORAL HISTORY**

#3 **OUDE INSTELLINGSTERREINEN, HISTORISCHE GEBOUWEN & MODERNE ZORGPRAKTIJKEN**

#4 **OBJECTEN, VOORWERPEN & HERINNERINGEN**

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Faro: Betekenis Erfgoed in het Sociaal Domein

Jeroen Overweel

Faro-team

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

Utrecht, 13 juni 2024

Verdrag van Faro

de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving

Beeldbrekers Van Gogh Museum

Raad van Europa, 2005

Waarom bewaren we erfgoed,
voor wie en
hoe zijn zij betrokken?

Aanvullend op andere verdragen

Perspectiefwisseling: **de mens centraal**

Wat wil het Nederlandse erfgoedveld met het Verdrag?

- › Zo breed mogelijke erfgoedparticipatie
- › Open staan voor andere erfgoedopvattingen
- › Verbindt het erfgoed aan sociaal-maatschappelijke doelen

Onderweg naar Faro

De betekenis van het Verdrag van Faro voor het Nederlandse
erfgoedveld en een verandering in ambities

Uitvoeringsagenda Faro – DEEL I

De Thema's

- ☐ Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
- ☐ Democratische vernieuwing
- ☐ Dynamische leefomgeving
- ☐ Waarderen van erfgoed
- ☐ Meerstemmigheid
- ☐ Oral History
- ☐ Digitaal erfgoed
- ☐ Archieven
- ☐ Archeologie
- ☐ Caribisch Nederland
- ☐ Internationaal
- ☐ Erfgoedbewustzijn en educatie
- ☐ Ondersteuning erfgoedparticipatie
- ☐ Opleidingen
- ☐ Werkwijzen en wegwijzen
- ☐ Financiering erfgoedinitiatieven

Stand van zaken

- Ondertekening Verdrag Faro
10 januari 2024
- Ratificatieproces is ingezet
- Tot en met 2025 is financiering beschikbaar voor projecten die helpen het erfgoedsysteem meer 'Faro' te maken
- Opzet van lerende netwerken

ER HANGT IN MIJ
EEN VLEERMUIS VAN GEDULD

G. ACHTERBERG

Betekenis voor de deelnemers

- › Duurzaam contact met elkaar, samen werken
- › Vaardigheden leren
- › Werken in de buitenlucht
- › Ritme opdoen
- › Toeleiding naar betaald werk

“Dingen die ze buiten het fort niet zouden kunnen doen.”

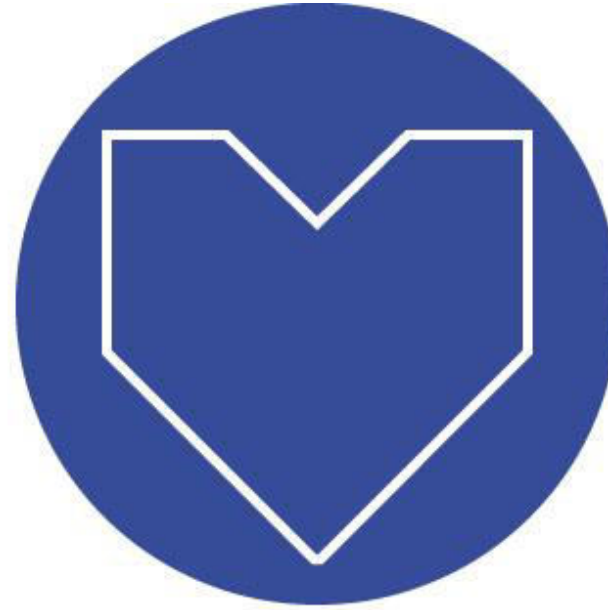

Vragen?

j.a.overweel@cultureelerfgoed.nl

<https://faro.cultureelerfgoed.nl>

Of google op 'rce' en 'faro'

ZORGZAAM

ERFGOED

Museum
Dr. Guislain
Gent

KU LEUVEN

Vlaanderen
verbeelding werkt

Samenwerking tussen archief en museum

- KADOC-KU Leuven
- Museum Dr. Guislain

→ Twee medewerkers

KADOC-KU Leuven (Leuven)

Museum dr. Guislain (Gent)

Resultaat van de workshops i.s.m. GI De Zande o.b.v. de glasplaatcollectie.

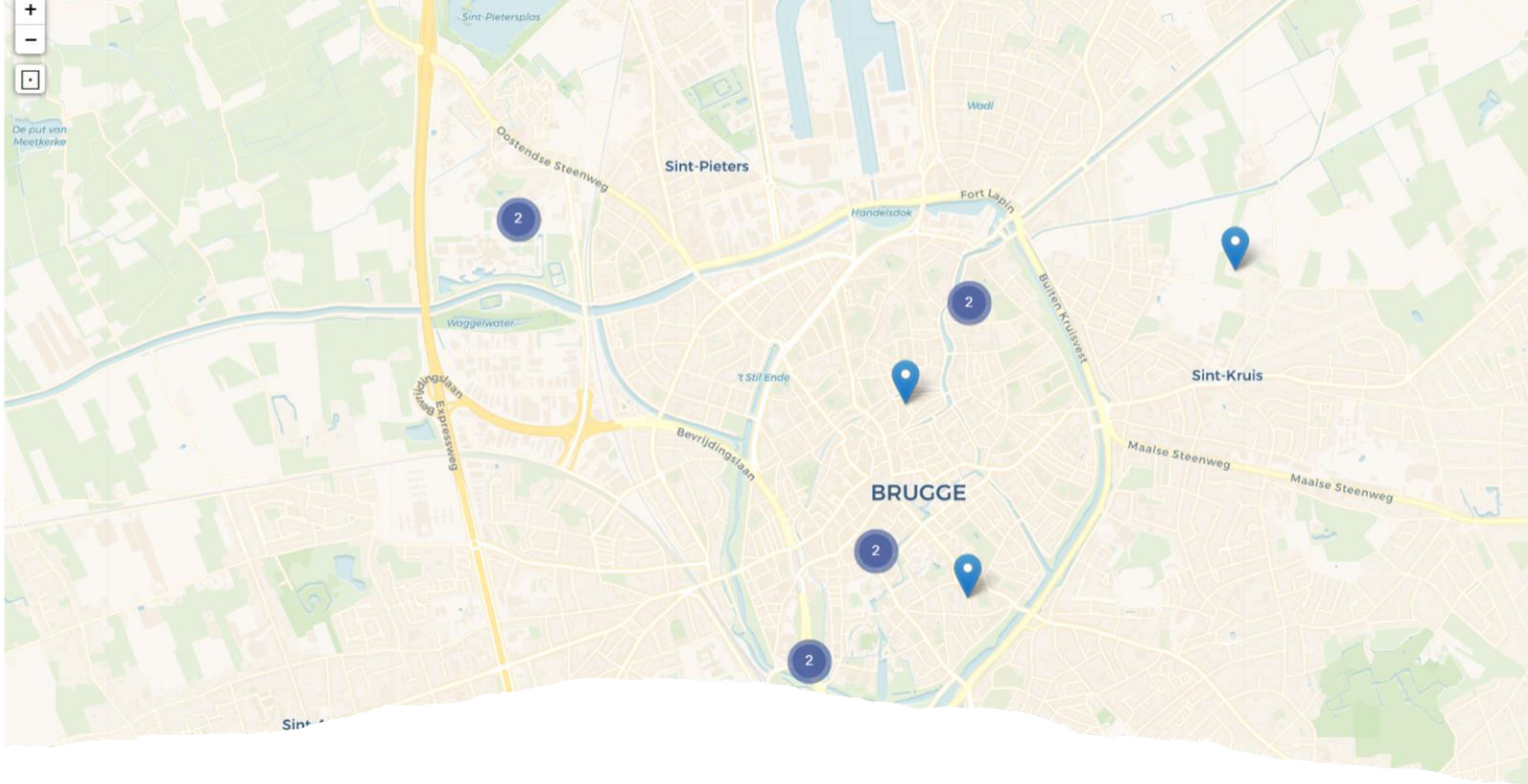
Dubbel Doel

- Zorg voor erfgoed
- Erfgoed voor zorg

ZORGZAAM (MET) ERFGOED

- Coördinatie: KADOC-KU Leuven en Museum Dr. Guislain
- Breed aantal **partners** in stuur- en klankbordgroepen (erfgoed, zorg, onderzoek, onderwijs)
- Over **divers erfgoed** (archief, objecten, publicaties, immaterieel)
- **Timing:** 2021-2023
- **3 fasen:**
 - I. Identificatie (2021-2022)
 - II. Kennis- en expertiseopbouw (2021-2023)
 - III. Kennis- en expertisedeling (najaar 2023)

FASE I: identificatie

www.zorgerfgoed.be

FASE I:

Enkele conclusies

- Veel “**verborgen erfgoed**” in zorg- en welzijnsorganisaties
- Nood aan een groter **erfgoedbewustzijn** in de zorgsector
 - Waarde van hun collecties
 - Informeren over (wettelijke) mogelijkheden en beperkingen (bijv. bewaartermijnen en privacy)
 - Historisch erfgoed versus *het erfgoed van morgen*
- Nood aan **handvaten** en een duidelijker kader voor bewaring en ontsluiting
- Nood aan **ondersteuning**

Eigen foto van de archiefzolder van UPC Sint-Kamillus (Bierbeek)

FASE II: Kennis- en expertiseopbouw

6 proeftuinen met tweeledig doel (zorg voor erfgoed – erfgoed voor zorg)

- Proeftuin 1: Collectie Beeldende Therapie van **UPC KU Leuven** (campus Kortenberg) - *psychiatrische zorg*
- Proeftuin 2: Iedereen Archivaris in Dienstverleningscentrum **de Triangel** (Lievegem) – *zorg voor mensen met een beperking*
- Proeftuin 3: Zorgverhalen en participatie in het **Hof Bladelin** (Brugge) - *ouderenzorg*
- Proeftuin 4: Privacygevoelig erfgoed van een fusie-instelling met **Asster** (Sint-Truiden) – *psychiatrische zorg*
- Proeftuin 5: Kind, gezin en immateriële cultuur i.s.m. **Kind en Gezin** (Antwerpen) – *kindzorg*
- Proeftuin 6: Erfgoed en nazorg in de jeugdhulp i.s.m. Gemeenschapsinstelling **De Zande** (Ruisselede, Wingene, Beernem) – *bijzondere jeugdzorg*

ZORG VOOR ERFGOED

Algemeen

I. Behoud en beheer

- In kaart brengen van het erfgoed
- Collectiebeschrijving
- Aanzet voor registratie / inventarisatie
- Opschonen en verpakken
- Advies over inrichten van een archiefruimte OF mogelijkheden tot herbestemming
- Borgen van immaterieel erfgoed
- Advies over privacywetgeving en bewaartermijnen > implicaties voor ontsluiting

II. Vrijwilligerswerking

- Opleiding voorzien (!)

ZORG VOOR ERFGOED

Enkele conclusies

- **Uitdagingen**

- Grote diversiteit aan instituten/organisaties en erfgoedcollecties
- Bedreigd door gebrek aan aandacht, expertise en recente fusie- en reorganisatiebewegingen
- “Roeien met de riemen die er zijn”
- Kennis van/over het erfgoed is bedreigd

- **Noden**

- Sensibilisering
- Middelen en mensen
- Opslagruimte of mogelijkheden tot herbestemming
- Concrete richtlijnen rond behoud en beheer, mogelijkheden tot ontsluiting en privacy

- Veel **potentieel** voor o.a. onderzoek, (inclusieve) projecten, enz.

→ Intersectorale uitwisseling/samenwerking moet aangemoedigd worden, want dit biedt kansen !

ERFGOED VOOR ZORG

Algemeen

- Actualiseren van het erfgoed: bewustwording van het belang en potentieel van erfgoed/ inschrijven in het grotere verhaal
- Activiteiten vertrekken vanuit het erfgoed en op maat van de deelnemers
- *Empowering* (succeservaring) en identiteitsvormend

Workshop storytelling met audiovisueel
erfgoed in DVC De Triangel (2022)

ERFGOED VOOR ZORG

Conclusies

- Maatwerk en flexibiliteit zijn aangewezen
- Neem je tijd!
- Engagement vanuit de zorg- en cultuursector nodig voor een succesverhaal. Idee van het werk voor de zorgsector verlichten door interventies vanuit cultuur gaat niet altijd op
- Cultuur voor welzijn: potentieel om sociaal welzijn te verbeteren → denk kwalitatief, niet in kwantiteit

FASE III: Kennis- en expertisedeling

- Draaiboek met *good practices*
> www.zorgerfgoed.be

MEERWAARDEN VAN EEN SAMENWERKING

- Het maatschappelijk belang van erfgoed wordt meer onderstreept (sociaal, betrekken van gemeenschappen,...);
- Positieve invloed op het *stoffige* en statische imago van erfgoed;
- Aandacht voor erfgoed kan identiteitsvormend werken voor zorg- en welzijnsorganisaties (bewust worden van het eigen verleden en evoluties);
- Erfgoed kan *empowerend* werken voor individuen (identiteit, samenhang, educatief,...) en organisaties, cf. *disability* verenigingen in Vlaanderen;

Tekening door Cecilia G. (2022)

MEERWAARDEN VAN EEN SAMENWERKING

- Vanuit de erfgoedsector kunnen we enkele nodige richtlijnen en handvaten uitreiken aan de zorg- en welzijnssector inzake archiefbeheer en privacywetgeving. In Vlaanderen is er hiervoor geen duidelijk kader noch middelen voor de zorgsector;
- Een werking organiseren rond het erfgoed / verleden van een welzijnsorganisatie kan ervoor zorgen dat zij zelf beter de weg vinden naar hun verleden (én het ook gaan inzetten), als ook dat ze vragen van externen beter kunnen faciliteren (onderzoekers, patiënten en familie,...);
- Aan de slag gaan met het erfgoed (bijv. via creatieve workshops) opent deuren voor nieuwe invullingen / ideeën voor dagbesteding of bepaalde therapievormen. Erfgoed kan (moeilijke) gesprekken openen, een aanzet geven om een nieuwe vaardigheid te leren,...;
- Faciliteren van vrijwilligerswerking om bepaalde hiaten op te vullen;
- ...

Tekening door Cecilia G. (2022)

TOON

Landelijke Dienstverlenende Rol voor
Erfgoed, Zorg & Welzijn

Erfgoedproject is uitgerold in een
landelijke dienstverlening met
structurele subsidies van de Vlaamse
Overheid van 2024 t.e.m. 2028.

Actief met zorgarchief

Workshops

#1 **BUURTWERK & GEMEENSCHAPSVORMING** (deze zaal)

onder leiding van Frans Soeterbroek

op de vierde etage (bij voorkeur met de trap)

#2 **STORYTELLING & ORAL HISTORY** zaal 1

onder leiding van Jan Willem Bruins

#3 **OUDE INSTELLINGSTERREINEN, HISTORISCHE GEBOUWEN & MODERNE ZORGPRAKTIJKEN** zaal 2

onder leiding van Jeroen Overweel

#4 **OBJECTEN, VOORWERPEN & HERINNERINGEN** zaal 3

onder leiding van Paul van Trigt

#2 STORYTELLING & ORAL HISTORY

Hoe kan je verhalen en levenservaringen optekenen en gebruiken in sociaal werk?

Gespreksleiding: Jan Willem Bruins

Inbreng:

- Linda Malherbe - [Verhalenhuis Belvédère Rotterdam](#)
- Anton van Rensen - [Historytelling](#)
- Minka Bos - [In mijn buurt - leren door ontmoeting](#)

#3 OUDE INSTELLINGSTERREINEN, HISTORISCHE GEBOUWEN & MODERNE ZORGPRAKTIJKEN

Kunnen oude inrichtingsterreinen en historische gebouwen hun geschiedenis laten spreken in de hedendaagse zorg?

Gespreksleiding: **Jeroen Overweel**

Inbreng:

- **Michael Kolen** - [geestelijk verzorger Zorginstelling Prisma & Landpark Assisië](#);
- **Truus Miske, Rene Schuurmans en Meike Stam** - [Lentis Erfgoed](#);
- **Peter de Groot**, ex bestuurder [Nieuw Woelwijck](#).

#4 OBJECTEN, VOORWERPEN & HERINNERINGEN

Hoe het ophalen en delen van herinneringen kunnen helpen om mensen bij elkaar te brengen, lief en/of leed te delen of met meer begrip sociaal werk te doen?

Gespreksleiding: **Paul van Trigt**

Inbreng:

- **Sylvia van Dam Merrett** - [Feest van Herkenning en muziek](#)
- **Jeanny Vreeswijk** - [Ben Sajetcentrum – verhalentafels](#)
- **Fresco Sam-Sin** - [Things That Talk](#).